

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Y. Walet / F. Verbakel	Datum	30 juni 2026
E-mail	yvonne.walet@utrecht.nl freek.verbakel@utrecht.nl	Kenmerk	34207108
Type brief	Actualiteit	Onderwerp	Meicirculaire 2026
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Financiën

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u over de financiële effecten van de [Meicirculaire 2026](#) van het Rijk. De meicirculaire is verschenen op 29 mei van dit jaar.

Het grootste deel van onze inkomsten krijgen we, net als alle andere gemeenten, van het Rijk. Enerzijds uit het gemeentefonds (het grootste deel); anderzijds uit specifieke uitkeringen. Daarmee zijn we voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkelingen die door het Rijk worden ingegeven. Door bezuinigingen vanuit het Rijk op het gemeentefonds ontvangen gemeenten de komende jaren minder geld voor de taken die ze uitvoeren. Gemeenten worden daarmee onvoldoende gecompenseerd voor onder andere de stijgende kosten door inflatie, CAO afspraken, vergrijzing en de stijgende kosten van de zorg.

Driemaal per jaar actualiseert het Rijk het gemeentefonds op grond van de wijzigingen in het rijksbeleid. Het Rijk informeert de gemeenten hierover door middel van de zogenoemde gemeentefondscirculaires. De meicirculaire is gekoppeld aan de voorjaarsnota van het Rijk en de septembercirculaire aan de rijksbegroting op Prinsjesdag. In deze circularies vindt ook bijstelling van het gemeentefondsaccres (de mate waarin het gemeentefonds meegroeit met de gemiddelde groei van de economie over acht jaren) plaats. In de decembercirculaire vinden doorgaans kleinere aanpassingen plaats. Op basis van die circularies maken we een berekening van de financiële impact voor Utrecht en informeren uw raad hierover. Dat doen we in deze brief, zodat u op de hoogte bent van de belangrijkste wijzigingen van het rijksbeleid. We verwerken jaarlijks de financiële effecten van de meicirculaire conform de provinciale begrotingsrichtlijnen in de eerstvolgende begroting. Dit is om zowel voor- als nadelen in samenhang aan uw raad te kunnen voorleggen. We verwerken de financiële effecten van de overige circularies jaarlijks in de eerstvolgende voorjaarsnota.

In onderstaande analyse van de meicirculaire 2026 zijn de effecten ten opzichte van de stand van de Voorjaarsnota 2026 berekend. In de Voorjaarsnota 2026 zijn de effecten van de septembercirculaire 2025, de decembercirculaire 2025 en de groei van de stad meegenomen.

1. Samenvatting van de meicirculaire in cijfers

Na doorrekening van de meicirculaire 2026 voor de Gemeente Utrecht resteert een positief saldo van € 7,4 miljoen voor 2027, aflopend naar € 3,9 miljoen in 2030. Zie in onderstaande tabel de regel 'Totaal mutatie financieel beeld'. De mutatie financieel beeld is opgebouwd uit de onderdelen A t/m D. Een toelichting op deze vier onderdelen is opgenomen onder de tabel. De Programmabegroting 2027, die we in september aan uw raad aanbieden, zal een totale actualisatie bevatten van het financiële beeld. Hierbij zullen ook bijvoorbeeld de ontwikkelingen ten aanzien van de loon- en prijsindexatie en de rente worden meegenomen. Het onderstaande financiële beeld, op basis van de meicirculaire, zullen we betrekken bij het opstellen van de programmabegroting 2027. In het financiële beeld hieronder, zit een aantal aannames en veronderstellingen, die we bij de komende begroting afwegen. Zo zit er een positieve veronderstelling in ten aanzien van het BTW-compensatiefonds (BCF). Wanneer we hier minder risico op willen lopen, komt het financiële beeld hieronder er ook minder rooskleurig uit te zien.

Tabel 1: Mutaties meicirculaire t.o.v. VJN 2026 (bedragen x 1000 euro)

mutaties meicirculaire 2026 tov VJN26					
	2026	2027	2028	2029	2030
Berekening beginstand meicirc 26	1.110.386	1.096.149	1.069.732	1.079.959	1.094.381
A1 Totaal ontwikkeling volumeaccres	0	693	1.349	-667	-668
A2 Totaal ontwikkeling prijsaccres	4.825	35.299	35.887	34.221	36.284
Waarvan ter dekking naar indexatie	0	-35.299	-35.887	-34.221	-36.284
B Totaal effect BCF	-12.199	0	0	0	0
C Totaal ontwikkeling uitkeringsbasis (nav actualisatie maatstaven door het Rijk)	685	6.969	5.483	6.118	4.822
D Totaal overig	-1.328	-198	-200	-205	-208
Totaal mutatie financieel beeld	-8.017	7.464	6.632	5.246	3.946
E Totaal Taakmutaties (corresponderende posten)	12.303	25.756	6.665	-11.569	-13.000
Berekening eindstand meicirc 26	1.114.672	1.164.668	1.118.916	1.107.857	1.121.611

Toelichting mutatie financieel beeld

A. Ontwikkeling volume- en prijsaccres

De groei van het gemeentefonds (accres) is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumegroei van het gemeentefonds is gekoppeld aan het voortschrijdend gemiddelde van de groei van de economie (uitgedrukt in het BBP: Bruto Binnenlands Product) voor acht jaar. Aangezien dit een gemiddelde is over acht jaren, is de mutatie in de jaarlijkse groei hiervan beperkt. Voor 2026 levert dit geen extra middelen op, voor de jaren 2027 (€ 0,6 miljoen) en 2028 (€ 1,3 miljoen) wel. Door bijgestelde verwachtingen over de ontwikkeling van het BBP is de raming voor 2029 en 2030 dat het volumeaccres structureel daalt met ongeveer € 0,6 miljoen.

Daarnaast ontvangen we aparte compensatie voor de loon- en prijsontwikkelingen. Die zijn gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau van de prijsmutatie van het BBP. Voor het jaar 2026 heeft een opwaartse bijstelling plaats gevonden van deze raming. Dat leidt voor ons tot een positieve bijstelling van het gemeentefonds van ongeveer € 4,8 miljoen in 2026 die structureel doorwerkt tot ruim € 6 miljoen in 2030. De compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling voor 2027 wordt in de

meicirculaire toegevoegd aan de raming van de gemeentefondsuitkering. Deze bedraagt structureel € 23 miljoen. Daarnaast hebben wij uit eerdere circulaire's het accres gedeeltelijk gereserveerd om te gebruiken voor de indexatie in de begroting 2027. Dit alles bij elkaar levert een beschikbaar bedrag voor indexatie op van circa 35 miljoen structureel. Deze middelen zetten we in om de kosten voor de loon- en prijsstijgingen in onze eigen begroting te dekken. De kostenstijgingen in onze begroting zijn echter op basis van de huidige ramingen hoger dan de compensatie vanuit het gemeentefonds. Daarbij is ook nog een deel onzeker, omdat er onder andere nog een cao moet worden afgesloten voor 2027 en ook wordt de loon- en prijscompensatie voor 2027 nog bijgesteld. De ruimte die het gemeentefonds nu biedt is daarmee niet voldoende om alle kostenstijgingen te dekken. Op basis van de nieuwe raming van het CPB die in augustus verschijnt, kan dit beeld veranderen. Hierover informeren we u bij de Programmabegroting 2027.

B. BTW-compensatiefonds

Jaarlijks vindt afrekening plaats over de ruimte die er is binnen het BTW-compensatiefonds (BCF). De BTW die wij betalen, kunnen wij terugvragen uit het BCF. Dat fonds is gekoppeld aan het gemeentefonds. Als de totale BTW-declaraties van alle gemeenten hoger respectievelijk lager zijn dan wat er in het BCF zit, wordt het verschil uit het gemeentefonds gehaald respectievelijk teruggestort in het gemeentefonds. Die ruimte binnen het BCF is ten opzichte van de septembercirculaire 2025 neerwaarts bijgesteld. In eerdere jaren hebben we de algemene richtlijn van de Provincie gevolgd om een bedrag ter hoogte van de laatste bekende afrekening als stelpost voor de komende jaren op te nemen. Dat was toen verantwoord omdat wij jaarlijks geld terugontvingen uit het BTW-compensatiefonds. Dit betekent een incidentele tegenvaller voor 2026 van in totaal € 12 miljoen, omdat we anticipeerden op een te ontvangen bedrag van € 7,4 miljoen wat in werkelijkheid een terug te betalen bedrag van € 4,8 miljoen bleek te zijn. Deze ontwikkeling heeft mogelijk gevolgen voor de risico afweging ten aanzien van de stelpost terug te ontvangen vanuit BCF vanaf 2027 zoals deze nu in de meerjarenbegroting is verwerkt. Op het moment dat er de komende jaren overschrijdingen zijn bij het BCF, komt het bedrag van € 7,4 miljoen waar we nu nog op rekenen, niet tot uitkering en hebben we een structureel nadeel ter grootte van dat bedrag. In dat geval is de totale financiële ruimte in 2027 nihil en slaat de jaren erna om in een tekort. Dit betekent dus een flink risico voor onze begroting. Bij de begroting wegen we af of het verstandig is om te anticiperen op dit voordeel, of dat we uit moeten gaan van minder of geen ruimte in het BCF. Wij informeren u hierover in de komende meerjarenbegroting.

C. Totaal ontwikkeling verdeelmaatstaven

De verdeling van het gemeentefonds wordt jaarlijks in de meicirculaire aangepast op basis van de bijstelling van onafhankelijke verdeelmaatstaven. In onze Voorjaarsnota 2026 hebben we al rekening gehouden met de ontwikkeling van onze eigen scores op de verdeelmaatstaven. Deze actualiseren wij jaarlijks in december op basis van de inschatting van onze groei van het aantal woningen, inwoners, enzovoort. Landelijk is er sprake van een stijging van de WOZ-waarden. Dat leidt tot een verlaging van de rekentarieven in het gemeentefonds, wat positief uitpakt voor de gemeente Utrecht en zorgt voor een structurele meevaller.

D. Totaal overig

Hier zijn enkele correcties opgenomen die niet onder de andere categorieën vallen. Het betreft correcties die samenhangen met compensatieregelingen voor Jeugd.

E. Taakmutaties (Corresponderende posten)

Ook worden in de meicirculaire de specifieke beleidsbudgetten bijgesteld of bekendgemaakt, de 'taakmutaties'. Deze nemen we neutraal op in onze begroting. Dit wil zeggen dat we de keuze hebben gemaakt de te verwachten de extra inkomsten ook uit te geven ten behoeve van de uitvoering van

deze budgetten. Deze inkomsten hebben daarom geen effect op het financieel beeld. De grootste aanpassingen zijn:

- Pilot dakloze EU-burgers: voor 2026 t/m 2028 zijn additionele middelen toegekend van ruim € 1 miljoen per jaar bedoeld voor de opvang van mensen die niet bij andere vormen van opvang terecht kunnen.
- Landelijk bureau Zorg- en Veiligheidshuizen: voor 2026 t/m 2029 is ruim € 1,1 miljoen beschikbaar gesteld voor de inrichting en operationele kosten van een landelijke organisatie voor de Zorg- en veiligheidshuizen.
- Alleenverdienersproblematiek: voor 2026 is een bedrag van € 1,35 miljoen beschikbaar gesteld.
- Integratie Uitkeringen in het sociale Domein (Beschermd wonen en Participatie): vanaf 2026 ontvangen we een structurele prijsindexatie van € 4 miljoen in 2026 aflopend naar van € 3 miljoen in 2030.
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE): voor 2027 is een bedrag van bijna € 14 miljoen toegekend. Het gaat om middelen om uitvoering te kunnen geven aan taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid.

Daarnaast zijn nieuwe uitkeringen toegekend, waarvan de grootste zijn:

- Huishoudelijke hulp uit Wmo: een korting op het Gemeentefonds van ruim € 24 miljoen voor de Gemeente Utrecht per jaar met ingang van 2029. Dit betekent dat er aan de kostenkant het beleid ten aanzien van het verstrekken van huishoudelijke hulp aangepast moet worden.
- Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo: wij ontvangen met ingang van 2029 een bedrag van ruim € 7 miljoen per jaar ter ondersteuning van huishoudens die huishoudelijke hulp niet zelf kunnen regelen.
- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo: wij ontvangen voor het jaar 2027 een bedrag van € 4 miljoen euro omdat de afschaffing van het abonnementstarief wordt uitgesteld naar 2028.

2. Risico's

- a. Ten tijde van het doorrekenen van de meicirculaire heeft het ministerie van BZK de meicirculaire zelf en de rekenmodellen tot tweemaal toe 'teruggetrokken' vanwege enkele fouten in de verdeelmodellen. Bovenstaande cijfers zijn gebaseerd op het laatst bekende gecorrigeerde rekenmodel, dat kort op de constatering van de fouten volgde. Het valt niet uit te sluiten dat er opnieuw fouten in de rekenmodellen aan het licht komen. Indien dat het geval is, zullen we uw raad daar zo spoedig mogelijk over informeren.
- b. De middelen in het Gemeentefonds worden verdeeld over gemeenten op basis van verdeelmaatstaven. Omdat de verdeling in de afgelopen jaren scheef is gegroeid, is er in 2023 een project gestart om de verdeling op basis van de huidige maatstaven te herijken. Dit heeft als doel om tot een eerlijker verdeling te komen. De bedoeling was de resultaten van deze herverdeling met ingang van 2027 in de meicirculaire 2026 op te nemen. Vooruitlopend op deze herverdeling ontvingen gemeenten alvast een suppletie uitkering. Omdat de herijking niet goed genoeg door BZK is uitgewerkt, hebben zowel de Raad voor het Openbaar Bestuur als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten geadviseerd de herijking nu nog niet door te voeren. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft dit advies opgevolgd. De suppletie uitkering is daarop met ingang van 2028 bevroren op het niveau van 2026. Uiterlijk op Prinsjesdag 2026 zal het Rijk de gemeenten informeren of de suppletie-uitkering van de herverdeling van het gemeentefonds in 2028 wordt geëvalueerd, en zo ja, hoe.
- c. De huidige berekening van de accressen (volume en prijs) op basis van het bruto binnenlands product zullen in 2027 en 2029 door het Rijk worden geëvalueerd. De staatssecretaris van Financiën heeft toegezegd te laten weten of er na de eerste evaluatie al aanleiding kan zijn voor aanpassing van de berekening.

Datum 30 juni 2026
Ons kenmerk 34207108

- d. De vergoeding voor loon/prijsbijstellingen voor 2026 en 2027 is door het Centraal Planbureau geraamd vóór de oorlog in Iran. Door de (olie)prijsstijgingen is de verwachting dat de loon/prijsbijstelling voor 2027 nog opwaarts bijgesteld zal worden. De bijstelling voor 2026 verandert in principe niet meer, tenzij het Rijk nog met aanvullende compensatie gaat komen hiervoor.
- e. De landelijke ontwikkeling van de aantallen van de verdeelmaatstaven kan in september nog tot een bijstelling van de landelijke uitkeringsfactor leiden waardoor we meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangen.
- f. Er zijn nog geen nieuwe middelen voor Jeugd vanaf 2028 toegekend. Wij verwachten wel dat er nog aanvullende 'Van Ark' maatregelen toegezegd gaan worden, maar we weten niet wanneer en hoeveel.

3. Vervolg

De hierboven genoemde inzichten uit de meicirculaire verwerken we bij het opstellen van de Programmabegroting 2027. Daarbij betrekken we ook de overige ontwikkelingen (rente, indexering, voorzieningen, etc.). We doen dit om zowel voor- als nadelen in samenhang aan uw raad te kunnen voorleggen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,